

Jaarstukken 2019

Stichting De Kempen,
organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs
te Veldhoven

41662

INHOUDSOPGAVE

Bestuursverslag	1
Jaarrekening	24
A. Balans	25
B. Staat van baten en lasten	26
C. Kasstroomoverzicht	27
D. Grondslagen	28
E. Toelichting op de balans en staat van baten en lasten	33
F. Overzicht verbonden partijen	39
G. Verantwoording van subsidies	40
H. Bezoldiging van bestuurders en toezichthouders	41
I. Bestemming van het resultaat	43
J. Gebeurtenissen na balansdatum	43
K. Ondertekening van de jaarrekening	43
Overige gegevens	44
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	45
Gegevens over de rechtspersoon	49

Jaarverslag 2019

Stichting De Kempen

organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs
te Veldhoven

41662

Inhoud

1	AANBIEDING	4
2	STRUCTUUR RBOB DE KEMPEN	4
3	ACTIVITEITEN IN HET JAAR 2019	4
3.1	KOERSPLAN 2019-2023	4
3.2	WERKDRIJKMIDDELEN	5
3.3	KWALITEITSSYSTEEM	5
3.4	EINDOPBRENGSTEN	5
3.5	PASSEND ONDERWIJS	6
3.6	STRATEGISCH PERSONEELSBELEID	6
3.7	FINANCIËN	7
3.8	HUISVESTING	8
3.9	ICT	9
3.10	KLACHTENAFHANDELING	9
3.11	MEERVOUDIGE PUBLIEKE VERANTWOORDING/HORIZONTALE VERANTWOORDING	9
3.12	CODE GOED BESTUUR	10
4	BELANGRIJKSTE KENMERKEN VAN HET GEVOERDE FINANCIËLE BELEID	10
4.1	INLEIDING	10
4.2	ONTVANGST EN ALLOCATIE MIDDELEN	10
4.3	RISICOANALYSE EN VASTSTELLING BENODIGDE FINANCIËLE RUIMTE	11
4.4	ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN RISICOBEBEERSING	11
4.5	BEGROTING	11
4.6	VERANTWOORDING	12
5	RAAD VAN TOEZICHT – JAARVERSLAG 2019	12
5.1	ALGEMEEN KADER	12
5.2	ACTIVITEITEN (LEDEN) RAAD VAN TOEZICHT	12
5.3	SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT EN BESTUUR TIJDENS VERSLAGJAAR	13
6	FINANCIËN	14
6.1	FINANCIËN OP BALANSDATUM	14
6.2	ANALYSE RESULTAAT - GANG VAN ZAKEN GEDURENDE VERSLAGJAAR	16
6.3	TREASURYVERSLAG	19
7	CONTINUÏTEITSPARAGRAAF	20
7.1	MEERJARENBALANS EN LIQUIDITEITSPROGNOSE	20
7.2	LEERLINGENONTWIKKELING 2015-2026	21
7.3	MEERJARENPLANNING FORMATIE	21
7.4	RISICOBEBEERSING	22
7.5	MEERJARENBEGROTING 2019-2023	22
7.6	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	23

1 Aanbieding

Stichting De Kempen, organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs (kortweg: RBOB De Kempen of RBOB) biedt u hierbij jaarverslag met daarin het rapport inzake de jaarrekening over de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019 aan. Het rapport inzake de jaarrekening bestaat uit een balans per 31 december 2019 en een exploitatierekening over de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019, die beide zijn voorzien van de nodige specificaties en toelichtingen.

2 Structuur RBOB De Kempen

RBOB De Kempen is een stichting samenwerkingsbestuur, met 13 openbare basisscholen en één algemeen toegankelijke school. In 2019 telde RBOB ruim 3200 leerlingen en ongeveer 350 medewerkers. De scholen bevinden zich in 14 plaatsen in 11 gemeentes in de Kempen en midden Limburg. RBOB De Kempen heeft als primair doel het in stand houden van openbare en algemeen toegankelijke scholen voor primair onderwijs en het zorgdragen en stimuleren van kwalitatief goed onderwijs. Tot halverwege 2019 bestond de stichting uit drie clusters, elk onder leiding van een clusterdirecteur.

Het vertrek van één van de clusterdirecteuren per 1 augustus 2019 is tijdelijk opgelost door in het schooljaar 2019/2020 te starten met twee clusters van 7 scholen. Tegelijkertijd is een organisatieontwerp project gestart, dit project heeft als doel een organisatie te ontwerpen die past bij de missie, visie en kernwaarden van RBOB De Kempen.

3 Activiteiten in het jaar 2019

3.1 Koersplan 2019-2023

In het koersplan dat vanaf 1 augustus 2019 van kracht is formuleert RBOB De Kempen haar missie, visie en kernwaarden als volgt:

Missie

Met uitstekend onderwijs halen wij in ieder kind het beste naar boven voor een optimale en toekomstgerichte ontplooiing.

Visie

Wij inspireren. Wij dagen uit. Wij tonen lef. Op onze scholen ontvangen we ieder kind met open armen. Ouders zijn een belangrijke partner. Samen scheppen wij een veilige ruimte waarin kinderen spelen, leren en leven.

Kernwaarden

Ambitie, Plezier, Veilig, Samen en Initiatief.

Ambitiethema's

De missie, visie en kernwaarden zeggen veel over de cultuur van RBOB De Kempen. De kernwaarde Ambitie is de rode draad door het Koersplan. Werkplezier in een veilige bevordert het leveren van hoge kwaliteit. De waarden Samen en Initiatief geven de geprefereerde werkwijze aan.

Vanuit de brede betrokkenheid en actieve deelname van alle stakeholders zijn vijf ambitie thema's geformuleerd. Thema's waar ook de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) en de Raad van Toezicht helemaal achter staan. Deze vijf thema's zijn:

- Ieder kind is welkom
- Totaalaanbod voor kinderen van 0 tot 13
- De ondernemende professional
- Een veilige omgeving voor iedereen
- Kinderen zijn de belangrijkste partner

Deze ambitie thema's fungeren als leidraad voor de koers die de scholen varen. De stichting stelt haar vrije reserves ter beschikking van projecten die passen bij de koers en binnen de ambitie thema's. Op deze manier zet RBOB haar reserves in ter bevordering van de onderwijskwaliteit. In het najaar 2019 zijn de eerste projecten gedefinieerd.

3.2 Werkdrukmiddelen

Locatiedirecteuren hebben samen met hun docententeam en hun MR de middelen voor werkdrukverlaging besproken en op schoolniveau ingezet.

Niet-financiële maatregelen

In de bespreking en besluitvorming is als eerste aan de orde gesteld welke niet-financiële werkdrukverlagende maatregelen genomen kunnen worden. Vervolgens zijn op schoolniveau hierover afspraken gemaakt. De meest voorkomende niet-financiële maatregelen zijn: administratieve druk verlagen door beter gebruik van ParnasSys, effectiever vergaderen en de taken beter verdelen.

Besteding financiële middelen

De financiële middelen zijn voornamelijk besteed aan inzet van extra personeel in de vorm van extra leerkracht uren of extra onderwijsassistent uren. Een deel is besteed aan de aanschaf van extra Chromebooks en een deel is besteed aan extra professionalisering.

Werkdrukmiddelen 2019/2020	II 1-10-2018	Budget	bfe's	personeel	materieel	overig
03AP de Belhamel - Dommelen	104	22.888	0,337	22.888	-	-
03BV Trumakkers - Heeze	163	35.873	0,529	24.160	11.713	-
03EV de Klimop (R) - Reusel	232	51.059	0,752	51.059	-	-
05YS 't Smelleken - Valkenswaard	358	78.789	1,161	78.789	-	-
07FM 't Busseltje - Eersel	280	61.622	0,908	61.622	-	-
07GY de Korenbloem - Oirschot	229	50.398	0,742	50.398	-	-
08DZ de Triolier - Budel	254	55.900	0,824	55.900	-	-
09ET Cranendonck - Maarheeze	122	26.850	0,396	26.850	-	-
10AS 't Lange - Gastel	49	10.784	0,159	9.384	800	600
18HD de Sleutelaar - Bladel	93	20.467	0,302	13.688	6.779	-
22LI de Regenboog - Bergeijk	101	22.228	0,327	18.883	-	3.345
23DJ Ekenrooi - Waalre	198	43.576	0,642	43.576	-	-
23UB Dick Bruna - Veldhoven	793	174.523	2,571	174.523	-	-
24AA de Klimop (N) - Nederweert	206	45.336	0,668	45.336	-	-
	3182	700.295	10,317	677.058	19.292	3.945

3.3 Kwaliteitssysteem

In het najaar van 2019 heeft RBOB De Kempen haar kwaliteitssysteem aangescherpt en deels vernieuwd. De basis is het cyclisch doorlopen van de fases Data, Duiden, Doelen, Doen. Deze cyclus is beschreven op drie niveaus: groepsniveau, schoolniveau en stichtingsniveau. Binnen de fases wordt de basis van het handelen van de professional beschreven. Deze manier van werken geeft zicht op de gerealiseerde onderwijskwaliteit en op de wijze waarop structureel aan verbetering wordt gewerkt.

3.4 Eindopbrengsten

Er zijn geen zwakke scholen binnen de stichting, dat blijft zo. Het overzicht van de eindopbrengsten in 2019 laat zien dat zes scholen met hun cito onder de inspectienorm scoorden in 2019, deze scholen scoorden boven deze norm in de jaren daarvoor. In de trendanalyses per school komt aan bod hoe scholen de score interpreteren en welke acties daaruit voortkomen.

Cluster	Schoolnaam	Gem Score	Ondergrens	Gem Score	Ondergrens	Gem Score	Ondergrens	Gem Score	Ondergrens
		2016	2016	2017	2017	2018	2018	2019	2019
1	03BV - De Trumakkers	535,3	534,2	535,9	534,2	531,3	534,0	534,9	534,2
1	03EV - OBS De Klimop	538,0	534,9	538,0	534,9	536,3	534,9	528,6	534,9
1	08DZ - De Triolier	536,0	534,5	539,9	534,5	534,8	534,5	531,3	534,6
1	09ET - Cranendonck	538,7	534,9	539,3	534,3	535,5	534,0	535,3	533,9
1	10AS - 't Lange	533,8	534,6	529,5	534,6	534,9	534,6	531,6	534,9
1	18HD - De Sleutelaar	531,2	533,1	539,7	533,1	538,6	533,1	535,9	533,5
1	24AA - De Klimop - Nederweert	535,4	534,9	538,8	535,1	534,3	535,1	537,2	535,2
2	03AP - De Belhamel	537,0	531,8	533,8	533,1	536,0	533,5	534,9	534,3
2	05YS - OBS 't Smelleken	537,3	534,8	538,2	534,8	541,4	534,9	538,6	534,8
2	07FM - 't Busseltje	538,8	534,8	538,7	534,9	536,9	535,1	538,2	535,2
2	07GY - OBS de Korenbloem	537,7	534,6	535,3	534,6	538,2	534,8	533,0	534,8
2	22LI - De Regenboog Bergeijk	540,8	534,3	538,6	535,1	541,5	534,9	523,5	534,6
2	23DJ - Ekenrooi	535,1	535,2	539,1	535,2	537,8	535,1	533,8	535,1
2	23UB - OBS Dick Bruna	539,3	534,9	537,2	534,9	537,5	534,8	536,0	534,8

3.5 Passend onderwijs

RBOB De Kempen participeert in drie samenwerkingsverbanden passend onderwijs: Helmond-Peelland, De Kempen en Weert-Nederweert. Het uitgangspunt is dat scholen moeten voldoen aan hun zorgplicht, wat o.a. inhoudt dat kinderen die aangemeld zijn en binnen het schoolondersteuningsprofiel vallen het onderwijs binnen desbetreffende school moeten krijgen dan wel (bij uitzondering) een arrangement krijgen of zelfs verwezen worden.

Binnen RBOB zijn orthopedagogen werkzaam ter ondersteuning van de schoolteams. Coördinatie vindt plaats door een coördinerend orthopedagoog.

3.6 Strategisch Personeelsbeleid

Om haar organisatiedoelen te bereiken, wil RBOB De Kempen goed en genoeg personeel. Kwaliteit en continuïteit zijn daarbij van belang. Goed werkgeverschap ook. RBOB rekent op haar mensen; dat mag ook andersom verwacht worden. RBOB realiseert dit door het volgende:

- Er is sprake van integraal en adequaat personeelsbeleid: afstemming organisatiedoelen met individuele doelen, verantwoordelijkheid ontwikkeling bij medewerker en duurzaamheid.
- In de jaarlijkse PrOP-gesprekken is altijd aandacht voor scholing en professionele ontwikkeling.
- Het delen van expertise en leren van elkaar wordt gestimuleerd. RBOB geeft vorm aan leernetwerken met door middel van kenniskringen en leergemeenschappen. Medewerkers met diverse specialistische achtergronden ontmoeten elkaar en de kennis die men opbouwt wordt ingezet op de scholen van RBOB.
- Goede onderwijskwaliteit wordt gerealiseerd onder sterk onderwijskundig leiderschap: directeuren van RBOB De Kempen zijn leiders, gericht op (de kwaliteit van het) onderwijs en het professioneel gedrag van mensen.
- Leraren werken samen (ook met ouders en kinderen), zij zijn representatief en stellen zich op als ambassadeur van de school.
- De voorjaarspool wordt elk voorjaar gevuld met ongeveer 5 pasafgestudeerden die in de loop van het schooljaar daarna opgaan in de standaard formatie van de scholen.
- Door deelname aan het MD programma kunnen potentiële leiders zich verder ontwikkelen waarmee hun kansen op een leidersrol toenemen.

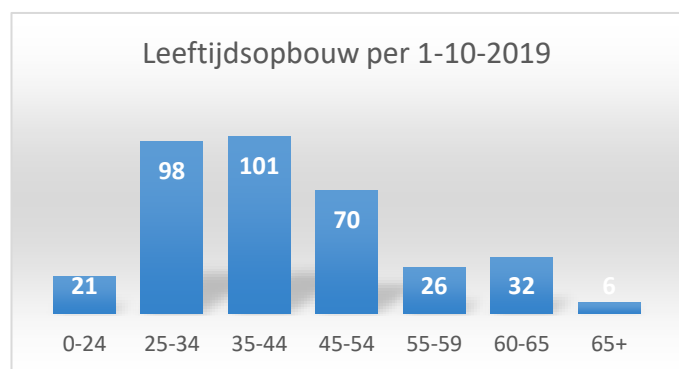
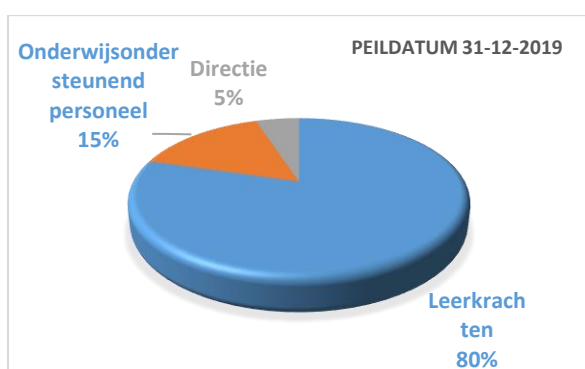
Ongeveer 82% van de jaarlijkse middelen wordt aan personeel besteed. De systematiek voor de personeelsplanning is in een (jaarlijks) formatiebeleidsplan beschreven. In dit plan wordt de formatie zichtbaar gemaakt in eenheden en in geld. Er wordt gewerkt met een vaste norm voor kosten per functie, ongeacht de werkelijke kosten van de individuele werknemer. Dit gebeurt met behulp van een verhoudingstabel. De verhouding tussen de functies is ook transparant. De risico's (geld, variabele kosten personeel etc.) liggen op centraal niveau. Op decentraal niveau wordt gewerkt met bestuursformatie-eenheden (bfe's). Hierdoor worden kosten waarop een school in principe geen invloed heeft, niet aan die school toegerekend. Daarnaast

zijn er middelen beschikbaar voor personeel- en arbeidsmarktbeleid. RBOB gebruikt hierbij een kaderregeling, waarin de specifieke beleidsuitgangspunten en verdeelsleutels beschreven zijn.

In 2019 was het totale gemiddelde personeelsbestand (inclusief vervangers) van RBOB De Kempen 346 medewerkers, van wie 43 mannen en 303 vrouwen. Van de medewerkers had gemiddeld over 2019 188,55 fte een vast en 57,82 fte een tijdelijk dienstverband. De gemiddelde totale werktijdfactor in 2019 was 246,38 fte. Dit leidde tot een gemiddelde werktijdfactor per medewerker van 0,7120 fte. In 2019 werd gemiddeld 2,59 fte aan bijzonder budget duurzame inzetbaarheid voor oudere werknemers (voorheen BAPO) opgenomen.

December 2019 (peildatum 31-12-2019) laat de volgende gegevens zien: Het overgrote deel van het aantal medewerkers is leerkracht (80%). De directie wordt gevormd door 14 locatiedirecteuren, 3 clusterdirecteuren en de algemeen directeur/bestuurder. Onder het onderwijsondersteunend personeel vallen het schoonmaakpersoneel, conciërges, administratief medewerkers, onderwijsassistenten, leerkrachtondersteuners, orthopedagogen en de medewerkers van het bestuursbureau.

De opbouw in leeftijdscategorieën van leerkrachten is gunstig ten opzichte van de vergelijkbare gegevens in de sector PO. Dit, met een positief gevolg voor de gemiddelde personeelslast (GPL). De gemiddelde gewogen leeftijd (GGL) voor RBOB per 1 oktober 2019 was 37,59 jaar ten opzichte van 39,57 jaar landelijk.

Het landelijke kengetal voor ziekteverzuim 2019 is nog niet bekend. Het verzuimpercentage over 2018 is wel gepubliceerd: 5,9% voor onderwijzend personeel en 5,9% voor onderwijsondersteunend personeel. Het gemiddelde ziekteverzuim in 2018 binnen RBOB was 5,03%. In 2019 is dit 4,77% (bron: verzuimdashboard personeelsinformatiesysteem Afas). De bron voor het tot stand komen van de verzuimcijfers van 2019 is gewijzigd ten opzichte van de cijfers van 2018. Dit zou voor een kleine afwijking kunnen zorgen.

Per 1 augustus 2019 zijn in het kader van het werkdrukakkoord wederom extra gelden aan de scholen toegekend. Scholen hebben deze middelen naar eigen inzicht besteed. Dit heeft binnen RBOB geleid tot een toename van (onderwijsondersteunend) personeel.

Tot slot kan hier opgemerkt worden dat het beleid van RBOB erop is gericht bij ontslag geen ontslaguitkeringen te verstrekken, anders dan wettelijk verplicht is.

3.7 Financiën

Goed onderwijs door professionele medewerkers in optimale huisvesting kost geld. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid te zorgen voor een afdoende bekostiging, de scholen en het schoolbestuur zijn verantwoordelijk voor het doelmatig besteden van de middelen. Een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering is nodig om zoveel mogelijk middelen ter beschikking te kunnen stellen aan het primaire proces van de onderwijsorganisatie.

RBOB De Kempen staat voor:

- Een gezonde financiële positie als waarborg voor kwaliteit en continuïteit.

- Op verantwoorde wijze reserves beschikbaar stellen voor de bevordering van onderwijskwaliteit.
- Een optimale bedrijfsvoering in relatie tot de beleidscyclus planning & control en de administratieve organisatie.
- Bedrijfseconomisch bewustzijn op de diverse niveaus.
- Een goede balans tussen risico's en de hoogte van het weerstandvermogen. Er is een cyclus van het opstellen, een evaluatie en aanpassing van de risicoanalyse.

3.8 Huisvesting

In de jaarrekening wordt onder materiële vaste activa toegelicht hoe de eigendomspositie van schoolgebouwen globaal is ingericht. De gemeente heeft de zorgplicht voor de bekostiging van adequate onderwijshuisvesting (economisch eigenaarschap); het schoolbestuur is de eigenaar (juridisch eigenaarschap). Dit eigenaarschap is aan bepaalde regels gebonden. Zo mag een bestuur een onderwijsgebouw niet verkopen als het leeg komt te staan, maar moet het in dat geval overdragen aan de gemeente. Per accommodatie zijn er nuances. Hieronder een overzicht voor RBOB-situatie. Deze is ten opzichte van voorgaande twee jaren niet gewijzigd.

BRIN	Naam	Plaats	Eigenaar juridisch	Eigenaar economisch	Overig
03AP	De Belhamel	Dommelen	RBOB	Gemeente	
03BV	De Trumakkers	Heeze	Wooninc.	Gemeente	gebruiksovereenkomst
03EV	De Klimop	Reusel	RBOB	Gemeente	
05YS	't Smelleken	Valkenswaard	RBOB	Gemeente	deel van RBOB: geactiveerd
07FM	't Busseltje	Eersel	Gemeente	Gemeente	gebruiksovereenkomst
07GY	De Korenbloem	Oirschot	RBOB	Gemeente	
08DZ	De Triolier	Budel	RBOB	Gemeente	
09ET	Cranendonck	Maarheeze	Wonen Limburg	Gemeente	gebruiksovereenkomst
10AS	't Lange	Gastel	RBOB	Gemeente	
18HD	De Sleutelaar	Bladel	RBOB	Gemeente	
22LI	De Regenboog	Bergeijk	RBOB	Gemeente	
23DJ	Ekenrooi	Waalre	Wooninc,	Gemeente	gebruiksovereenkomst
23UB	Dick Bruna	Veldhoven, De Roek	RBOB	Gemeente	
23UB	Dick Bruna	Veldhoven, MFA Noord	Gemeente	Gemeente	gebruiksovereenkomst
23UB	Dick Bruna	Veldhoven, 't Heike	Veldvest	Gemeente	medegebruik
24AA	De Klimop	Nederweert	RBOB	Gemeente	
41662	RBOB-kantoor	Veldhoven	RBOB	RBOB	geactiveerd

RBOB De Kempen wil kwalitatief hoogstaand onderwijs bieden dat 'van deze tijd' is en met plezier wordt gegeven en genoten. Kinderen hebben recht op daarbij behorende gebouwen en terreinen met inventaris en andere middelen, aansluitend bij hun belevingswereld.

Nieuwe onderwijskundige ontwikkelingen betekenen aangepaste huisvestingseisen. Er worden ook steeds meer kwaliteitseisen gesteld, onder meer op het gebied van veiligheid, duurzaamheid en hygiëne. Naast de 'gewone' klaslokalen is er behoefte aan ruimte voor differentiatie in groepen en voor begeleiding van individuele leerlingen.

RBOB streeft naar een optimale aansluiting van het onderwijs bij kinderopvang, liefst in de vorm van integrale kindcentra met de eigen kinderopvangorganisatie *ikOOK!*. Dit vraagt om het creëren van mogelijkheden daarvoor.

De uitgangspunten van RBOB De Kempen bij huisvesting zijn:

- Capaciteit: Bij enkele scholen groeit het leerlingenaantal. Daar ontstaat behoefte aan uitbreiding. RBOB streeft naar zoveel mogelijk volwaardige eigen permanente voorzieningen. Afhankelijk van de plaatselijke situatie wordt met collega-scholen samengewerkt in multifunctionele accommodaties (MFA's). In dit

laatste geval wordt balans gezocht in het eigen en het gezamenlijk gebruik van het gebouw. Daarbij is een richtlijn dat de betreffende school ten minste zijn eigen verantwoordelijkheid waar moet kunnen maken. Daar waar sprake is van een daling van het aantal kinderen, geeft dit mogelijkheden voor het creëren van een integraal kindcentrum.

- Gezonde, veilige en duurzame gebouwen: Periodiek wordt een risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E) uitgevoerd. Dit leidt tot plannen van aanpak die in samenspraak met de medezeggenschapsraden worden uitgevoerd. Naast het veiligheidsaspect, krijgt het binnenmilieu daarbij aandacht.
- Exploitatie: Bouwkundige keuzes worden weloverwogen gemaakt, waarbij rekening wordt gehouden met de consequenties t.a.v. de exploitatie.
- De gebouwen en hun ruimtes stralen rust uit, zijn opgeruimd en schoon.

Planning van het onderhoud van de gebouwen gebeurt mede op advies van de dienst planmatig onderhoudsbeheer van Coresta door middel van een voortschrijdend meerjarenonderhoudsplan. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd. Eén maal per 2 jaren vindt op de scholen een schouw plaats.

3.9 ICT

ICT speelt een belangrijke onderwijsondersteunende rol. Uitgangspunt is dat ICT zowel voor de onderwijsgevende als voor de leerling toegevoegde waarde heeft. Het accent van het beleid ligt op onderwijsontwikkeling. Een basisvoorwaarde is een geschikte infrastructuur, in dat kader is waar nodig de toegang tot het internet verbeterd.

3.10 Klachtenafhandeling

RBOB De Kempen is aangesloten bij de landelijke klachtencommissie (LKC) in Woerden. In dit kader is in 2019 1 klacht ingediend, de commissie heeft deze klacht niet ontvankelijk verklaard.

3.11 Meervoudige publieke verantwoording/horizontale verantwoording

Voor RBOB is verantwoordelijkheid een vanzelfsprekendheid. Het past bij de professionele cultuur, waarin iedereen zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen functioneren en ontwikkeling. Verantwoordelijkheid krijgen, verantwoordelijkheid nemen en verantwoording afleggen. Horizontale verantwoording wordt daarbij gezien als aanvulling op verticale verantwoordingsrelatie.

Het volgende schema geldt als richtinggevend.

instrumenten	relaties	status	overige
jaarrekening	OCW gemeenten GMR overige	verticale verantwoording horizontale verantwoording horizontale verantwoording horizontale verantwoording	publicatie samenvatting door OCW bespreking met samenwerkingsorgaan publicatie website RBOB
(schematisch) jaarverslag	OCW gemeenten GMR	verticale verantwoording horizontale verantwoording horizontale verantwoording	bespreking met samenwerkingsorgaan
OTP	ouders GMR	horizontale verantwoording horizontale verantwoording	bespreking met ouders publicatie resultaten
eindopbrengsten	inspectie ouders MR	verticale verantwoording horizontale verantwoording horizontale verantwoording	publicatie website inspectie publicatie website school
schoolplan	inspectie ouders MR	verticale verantwoording horizontale verantwoording horizontale verantwoording	vooralsnog keuze school wijze beschikbaarheidstelling
schoolontwikkelplan	inspectie ouders MR	verticale verantwoording horizontale verantwoording horizontale verantwoording	
schoolgids	inspectie ouders MR	verticale verantwoording horizontale verantwoording horizontale verantwoording	publicatie website school
RI&E	(G)MR	horizontale verantwoording	

Met het instrument Vensters PO wordt inzicht geboden in de resultaten van de scholen. De gegevens zijn afkomstig van DUO, de Inspectie en de school. Waar nodig is, geeft de school een toelichting bij de cijfers en feiten.

3.12 Code goed bestuur

Als lid van de PO-raad onderschrijft RBOB De Kempen de vastgestelde code goed bestuur. De uitgangspunten worden gehanteerd en de bepalingen ervan worden nageleefd. Er zijn daarbij geen afwijkingen te melden.

4 Belangrijkste kenmerken van het gevoerde financiële beleid

4.1 Inleiding

De bekostiging in het primair onderwijs vanuit DUO/OCW is een lumpsumbekostiging. De meeste middelen worden rechtstreeks ontvangen. Een deel van de middelen wordt indirect verstrekt, via de diverse samenwerkingsverbanden, dit is afhankelijk van de gekozen werkwijze van het betreffende samenwerkingsverband. Hoewel in de verstrekking sprake is van componenten (zoals materieel, personeel, personeel- en arbeidsmarktbeleid, prestatiebox, groei-bekostiging) is er geen verplichting een rechtstreekse relatie te leggen tussen deze componenten en de besteding daarvan.

Dit betekent een grote verantwoordelijkheid, transparante besluitvorming en informatievoorziening, adequate verantwoording en toezicht en een afdoende risicobeheersing. Daarbij hoort ook toekomstgericht werken, op basis van een visie. Het vraagt om bestuurskracht en beleidsvoerend vermogen, wat weer meer verlangt van de schoolleider.

Hiervoor zijn de volgende kaders gehanteerd.

- Uitgangspunt: Voorwaarden scheppen voor een optimaal onderwijsproces.
- Doel: Een gezonde financiële positie als waarborg voor continuïteit en kwaliteit.
- Middel: Beleidscyclus planning & control (continu proces van planning, actie, evaluatie).

Er ligt een wetsvoorstel voor de vereenvoudiging van de bekostiging in het primair onderwijs per 1 januari 2023. Hierbij wordt de scheiding tussen personeel en materieel in de bekostiging losgelaten, evenals de onderverdeling in de personele middelen. De werkwijze van RBOB De Kempen is hiervoor bestendig.

4.2 Ontvangst en allocatie middelen

De middelen vanuit de lumpsumbekostiging worden op grond van normatieve berekeningen verstrekt. Een deel van de middelen wordt bovenschools ingezet ter dekking van de volgende kosten:

- Directie (bestuurder, clusterdirecteuren), Raad van Toezicht;
- Bestuurskantoor (materieel en personeel);
- Administratiekantoor, planmatig onderhoudsbeheer en arbodienst (via afdracht uit materieel budget);
- Ondersteuningsstructuur (orthopedagogen, kenniskringen in relatie tot passend onderwijs) – vanuit middelen die via de Samenwerkingsverbanden ontvangen worden.

Middels de materiële deelbegroting (kalenderjaar) en formatiecalculatie (schooljaar) worden de resterende middelen toebedeeld aan de scholen. In de formatiecalculatie worden middelen vertaald naar bestuursformatie-eenheden (bfe's) met behulp van een vaste norm voor kosten per functie, ongeacht de werkelijke kosten van een individuele werknemer. De risico's liggen daarmee op centraal niveau, kosten waarop een school in principe geen invloed heeft, worden daarmee niet aan school toegerekend.

Verdeling van de middelen vindt hoofdzakelijk plaats op basis van leerlingaantallen. School specifieke componenten, zoals kleine scholentoeslag of bekostiging onderwijsachterstanden, worden rechtstreeks aan de betreffende school worden toegekend. Ook subsidies of eventuele bijdragen van gemeenten worden rechtstreeks toegekend aan de school waarop ze betrekking hebben.

4.3 Risicoanalyse en vaststelling benodigde financiële ruimte

RBOB De Kempen hanteert een eigen risicoanalyse, passend bij de verantwoordelijkheid die bij het bestuur ligt. De risicoanalyse wordt 2-jaarlijks geactualiseerd, de eerstvolgende keer in 2020.

Hierbij is en wordt rekening gehouden met de volgende risico's:

- risico's, voortvloeiend uit algemeen landelijk beleid;
- risico's, voortvloeiend vanuit beleid OCW: bijv. achterblijven bekostiging, aanpassen leerlingenwoning/wijziging systematiek onderwijsachterstandenbeleid, wijziging groeiregeling en andere bezuinigingen, verwachte wijzigingen in toekomstige bekostigingssystematiek;
- risico's, voortvloeiend uit lokaal beleid: bijv. huisvestingsbeleid, jeugdbeleid en bezuinigingen;
- risico's uit schoolomgeving (leerlingenontwikkeling, bouwplannen);
- risico's binnen scholen (ziekteverzuim, achterstallig onderhoud, garanties personeel, functioneren personeel, salarisgaranties, beloningsbeleid, bapo, positie kleine scholen).

Op basis van de bestaande risicoanalyse kan worden geconstateerd dat de vrij besteedbare financiële ruimte momenteel nog hoog is. De financiële ruimte wordt in de komende jaren verder afgebouwd naar een voor RBOB De Kempen acceptabel verantwoord niveau. In de meerjarenbegroting is dit vormgegeven middels extra budget in de vorm van 'stimulering onderwijskwaliteit'. Geheel in lijn met het koersplan, kan middels projecten een beroep gedaan worden op dit budget, waardoor gewaarborgd wordt dat de inkrimping van de financiële ruimte volledig ten goede komt aan het onderwijs en de onderwijskwaliteit.

4.4 Administratieve organisatie en risicobeheersing

Meerdere aspecten zijn van invloed op de beheersing van risico's, met name:

- het organisatiemodel van RBOB: directe sturing, monitoring en samenwerking van clusterdirecteuren, locatiedirecteuren en scholen;
- het beheersen van de overhead en de wijze van alloceren van personele middelen (zie ook 4.2.);
- het werken met deelbegrotingen materieel;
- de meerjaren onderhoudsplanning.

In de administratieve organisatie is vastgelegd welke functionaris in welke situatie beslissingen mag nemen die tot uitgaven leiden (zowel direct als mutaties die gevolgen hebben voor toekomstige verplichtingen, zoals bijvoorbeeld verplichtingen m.b.t. personeel). De administratieve organisatie is voor het overgrote deel geautomatiseerd in Afas Profit (softwaresysteem voor financiële, personeels- en salarisadministratie) middels workflows en een procuratieschema. Autorisaties zijn daardoor flexibel aanpasbaar in situaties waar dit (zowel structureel als tijdelijk) nodig is (ongewenste combinatie van functies, uitgaven binnen categorieën boven bepaalde bedragen en/of specifieke grootboekrekeningen die extra aandacht verdienen).

Middels beleidsplannen/begrotingen (vastgesteld door het bestuur) wordt ruimte gecreëerd, maar tevens een afbakening van de geboden ruimte, zodat voor eenieder duidelijk is welke uitgaven daartoe behoren en dus passen binnen de bijbehorende structuur van autorisatie.

Overige uitgaven (ad hoc, incidenteel) dienen steeds vooraf individueel van goedkeuring te worden voorzien. Dit dient als ondersteunende voorwaarde bij het vervolgens online autoriseren van facturen (welke dan over meerdere schijven gaat). Bij projecten wordt vooraf bezien of er specifieke aanvullende maatregelen nodig zijn voor wat betreft autorisatie, registratie en uitvoering.

De administratieve organisatie is dynamisch en wordt steeds aangepast aan de feitelijke situatie. Continue optimalisatie van efficiency en effectiviteit staat daarbij hoog in het vaandel. Zowel intern als ook in de samenwerking met het administratiekantoor, welke wordt gezien als een verlengstuk van onze organisatie.

4.5 Begroting

RBOB De Kempen hanteert een begrotingssystematiek met beleidsaccenten op centraal niveau en daarbinnen budgetten op decentraal niveau. De toerekening van kosten vindt in drie categorieën plaats: a. scholen, b. gezamenlijke kosten en projecten, c. bestuur en RBOB-kantoor.

4.6 Verantwoording

Jaarlijkse verantwoording vindt plaats d.m.v. het (financieel) jaarverslag. Dit verslag is in ieder geval bestemd voor het Rijk. Hiernaast wordt ook informatie verstrekt aan andere betrokkenen, zoals gemeenten, ouders, personeel en overige belanghebbenden.

5 Raad van toezicht – jaarverslag 2019

5.1 Algemeen kader

RBOB De Kempen draagt verantwoordelijkheid in een maatschappelijke omgeving. Dit impliceert dat de bestuurlijke gang van zaken binnen de stichting -zowel naar binnen als naar buiten- transparant is. Het bestuur biedt openheid over het beleid, de (onderwijs)activiteiten en de prestaties van de stichting. Met het oog hierop draagt het bestuur zorg voor een tijdige en adequate informatievoorziening aan de raad van toezicht. Daarnaast kan de raad van toezicht zich daar waar gewenst is laten informeren.

In de regel vindt de informatievoorziening plaats als voorbereiding van dan wel tijdens de vergaderingen van de raad van toezicht. Als daarvoor aanleiding is, voorziet het bestuur de raad van toezicht tussentijds van relevante informatie. De raad van toezicht en het bestuur maken afspraken over de ijkpunten en parameters waarover de raad van toezicht wordt geïnformeerd. Het bestuur informeert de raad van toezicht over alle zaken van betekenis binnen de organisatie en in de relatie met derden.

De raad van toezicht informeert het bestuur steeds op gepaste wijze (in beginsel vooraf) over contacten (van leden van) de raad van toezicht met medewerkers van de stichting of met derden, als deze contacten buiten het bestuur omgaan.

5.2 Activiteiten (leden) raad van toezicht

De raad van toezicht en het bestuur komen vijfmaal per jaar in gezamenlijkheid bijeen voor een reguliere vergadering. Aan de hand van een jaarplanning wordt de raad van toezicht door het bestuur geïnformeerd en worden besluiten ter goedkeuring aan de raad van toezicht voorgelegd. Hiernaast worden twee themabijeenkomsten belegd waarin de raad van toezicht met het bestuur relevante (maatschappelijke) thema's en onderwerpen bespreekt. Aan deze bijeenkomsten nemen incidenteel clusterdirecteuren of anderen deel. De planning van de vergaderingen van de raad van toezicht is opgenomen in de jaaragenda van de organisatie.

De heer van Kemenade is toegetreden per 1 januari 2019.

In 2019 kwam de raad van toezicht bijeen voor een reguliere vergadering op 6/2, 4/4, 13/6, 26/9, 20/11. Naast de algemene gang van zaken en kwartaalrapportages kwamen daarbij onder andere aan de orde: huisvestingsaangelegenheden, bestuursformatieplan 2019-2020, rooster van aftreden, personele onderwerpen, kwaliteitszorg/opbrengsten, jaarrekening 2018 met jaarverslag, begroting 2020 incl. meerjarenbegroting 2020-2023. Besluitvorming hierbij: goedkeuring begroting en jaarrekening met bijbehorend bestuursverslag en opdracht aan de accountant voor het jaar 2019. De raad van toezicht heeft toegezien dat er rechtmatige verwerving, alsmede een doelmatige en rechtmatige besteding van de middelen heeft plaatsgevonden. Daartoe heeft de raad van toezicht zich tijdens de reguliere bijeenkomsten laten informeren aan de hand van periodieke overzichten.

Twee themabijeenkomsten werden gehouden. De eerste thema bijeenkomst, op 4 april, stond in het teken van het nieuwe koersplan. De tweede thema bijeenkomst, op 30 oktober, vond plaats op 't Lange in Gastel, de locatiedirecteur en de clusterdirecteur hebben daar gepresenteerd hoe deze kleine school invulling geeft aan optimale onderwijskwaliteit.

Per 1 januari 2020 zijn mevrouw Smets en mevrouw van Tijn afgetreden omdat hun termijn erop zat. De Raad van Toezicht heeft op dat moment het aantal leden teruggebracht van 5 naar 4 leden. Mevrouw van Tijn was

lid op voordracht van de GMR, de GMR heeft daarom opnieuw een voordracht gedaan: mevrouw van Steenhoven. Zij is per 1 januari 2020 benoemd tot lid van de Raad van Toezicht.

Ook de heer Vereijken is afgetreden per 1 januari 2020, op eigen verzoek om persoonlijke redenen.

Alle leden van de raad van toezicht zijn aanwezig geweest bij de jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst op 15 januari.

Op 25 september heeft een lid van de raad van toezicht overleg gevoerd met de GMR, een van de onderwerpen daarbij was de werving en voordracht door de GMR van een nieuwe lid van de raad van toezicht.

5.3 Samenstelling raad van toezicht en bestuur tijdens verslagjaar

Raad van Toezicht: Mw. A.J.F.M. Goudsmits (voorzitter), mw. C.B.C.R. Smets (vicevoorzitter), mw. M. van Tijn (lid), M. de Lange (lid), R.L.J.J. Vereijken (lid), en A. van Kemenade (lid)

Bestuurder: Mw. A.J.A.M. van Erp

Relevante hoofd- en nevenfuncties leden RvT

A.J.F.M. Goudsmits (voorzitter)

Nevenfuncties   Voorzitter toezichthoudend deel bestuur *ikOOK!*
Rotary Districts coordinator 1550, SBI : ShelterBox International
Voorzitter Koninklijke Gemengde Zangvereniging De Volharding
Bestuurslid Stichting K.G.Z De Volharding
Inspecteur ACSI
Voorzitter Vrienden van de Nederlandse Hartstichting

C.B.C.R. Smets-Spitters (vicevoorzitter)

Hoofdfunctie   Mede-eigenaar van Accrea bv
Nevenfuncties   Lid toezichthoudend deel bestuur *ikOOK!*

M. van Tijn (lid)

Hoofdfunctie   Arbeidsdeskundige Werkbedrijf bij UWV
Nevenfuncties   Lid toezichthoudend deel bestuur *ikOOK!*
Lid Ombudscommissie Gemeente Eindhoven
Lid Bezwaarschriftencommissie Gemeente Goirle

M. de Lange

Nevenfuncties   Gemeenteraadslid gemeente Heeze-Leende
Lid toezichthoudend deel bestuur *ikOOK!*

R.L.J.J. Vereijken (lid)

Hoofdfunctie   Eigenaar Vereijken Legal Support, Juridisch advies, interim, arbeidsrecht, sociale zekerheid, privaatrecht, incasso
Nevenfuncties   Lid toezichthoudend deel bestuur *ikOOK!*
Corrector examenvragen juridische opleidingen (freelance) Nederlandse Associatie voor Examinering en auteur examenvragen juridische opleidingen niveau 4-5 (freelance) Nederlandse Associatie voor Examinering
Member of SDU Adviesraad Arbeidsrecht SDU Uitgevers
Voorzitter Stichting Intocht Sint Nicolaas Valkenswaard

A.A.W.M. van Kemenade (lid)

Hoofdfunctie   Directeur-bestuurder bij Stichting Voorgezet Onderwijs Uden (Udens College)
Nevenfuncties   Lid toezichthoudend deel bestuur *ikOOK!*

A.J.A.M. van Erp

Nevenfuncties (onbezoldigd)

Algemeen directeur/bestuurder *ikOOK!*

Lid Commissie van toezicht Brainportscholen

Lid Programmabeleid Bepalend Orgaan van Studio 040

Rooster van aftreden raad van toezicht

A.J.F.M. Goudsmits	31-12-2020	31-12-2024
C.B.C.R. Smets-Spitters	31-12-2015	31-12-2019
M. van Tijn	31-12-2015	31-12-2019
R.L.J.J. Vereijken	31-12-2020	31-12-2024
M. de Lange	31-12-2021	31-12-2025
A.A.W.M. van Kemenade	31-12-2022	31-12-2026

6 Financiën

6.1 Financiën op balansdatum

In onderstaande tabel is de balanspositie per 31-12-2019 weergegeven:

BALANSPOSITIE 31-12-2019

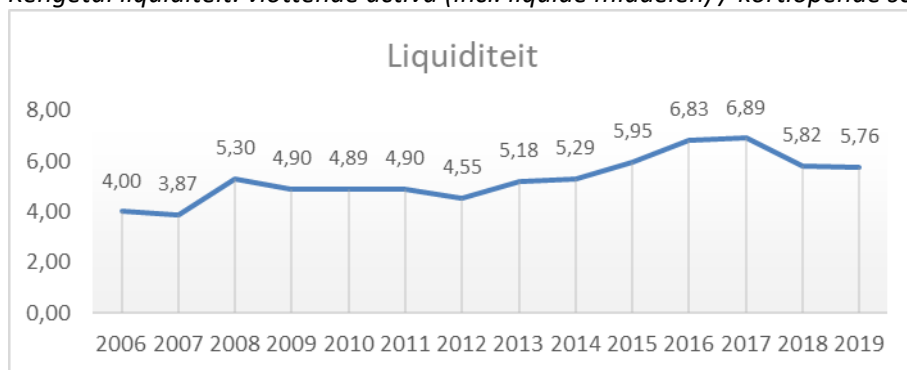
ACTIVA		PASSIVA	
Materiële activa		- algemene reserve	9.470.507
- gebouwen en terreinen	344.753	- bestemmingsreserve convenant	581.421
- inventaris en apparatuur	2.231.966	Eigen vermogen	10.051.928
- leermethoden	468.918	- voorziening jubilea	235.610
Vaste activa	3.045.636	- personele voorzieningen	15.000
Borg	16.050	- voorziening onderhoud	1.699.797
Financiële vaste activa	16.050	Voorzieningen	1.950.407
Vorderingen		- crediteuren	320.574
- debiteuren	1.753	- vooruitontvangen subsidies OCW	27.974
- ministerie van OCW	833.215	- schulden aan gemeenten	49.899
- belastingen en premies soc. verz.	0	- belastingen en premies soc. verz.	619.748
- overige vorderingen	565.217	- schulden terzake van pensioenen	209.888
- overlopende activa	115.557	- overige kortlopende schulden	89.763
Vlottende activa	1.515.742	- vakantiegeld	517.316
Liquide middelen	9.302.509	- overlopende passiva	42.442
Liquide middelen	9.302.509	Kortlopende schulden	1.877.603
TOTAAL ACTIVA	13.879.938	TOTAAL PASSIVA	13.879.938

Hierna wordt deze balanspositie geanalyseerd met behulp van een aantal kengetallen.

Liquide middelen € 9.302.509 (in 2018: € 8.660.623)

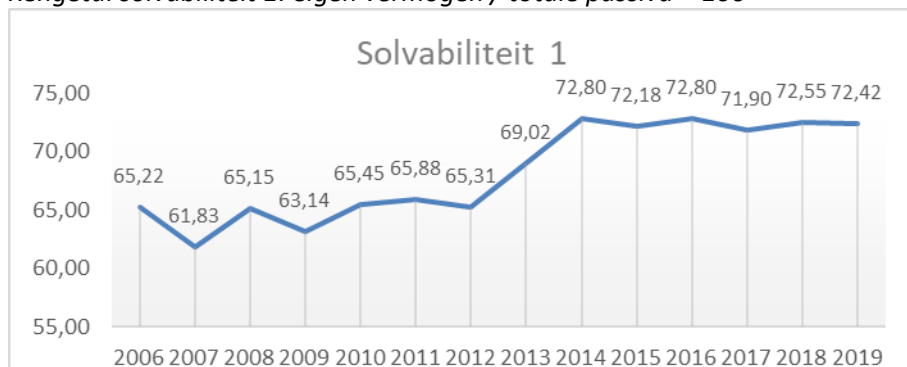
Kengetal liquiditeit: vlottende activa (incl. liquide middelen) / kortlopende schulden

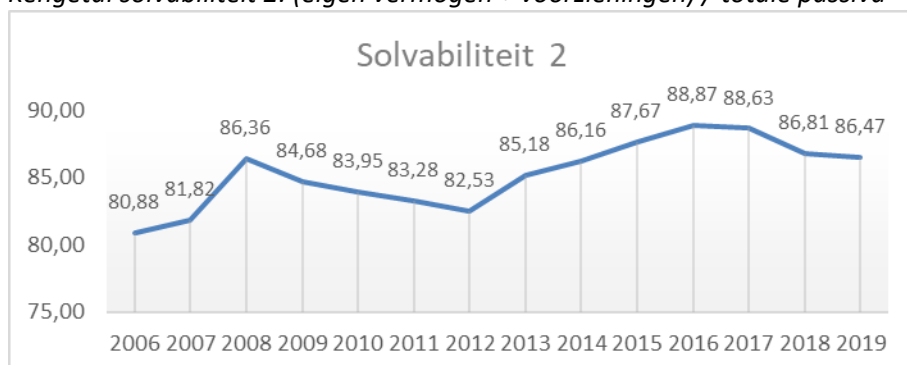
Liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is om op korte termijn aan haar kortlopende schulden te voldoen. Dit kengetal zou volgens bedrijfseconomische maatstaven boven de 1 moeten liggen; op dat moment zouden de kortlopende schulden (ineens) voldaan moeten kunnen worden. Dit betekent dat de liquiditeit (ook gezien het feit dat het bestuur de afgelopen jaren niet in liquiditeitsproblemen is geweest) van RBOB De Kempen ruimschoots voldoende is.

Eigen vermogen € 10.051.928 (was in 2018: € 9.409.944)

Kengetal solvabiliteit 1: eigen vermogen / totale passiva * 100

Kengetal solvabiliteit 2: (eigen vermogen + voorzieningen) / totale passiva * 100

Kengetal weerstandsvermogen: algemene reserve / totale baten (incl. financiële baten) * 100

De solvabiliteit geeft inzicht in hoeverre een organisatie op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Volgens bedrijfseconomische maatstaven zou de solvabiliteit (1) meer moeten bedragen dan 25%. Hieraan voldoet RBOB De Kempen in ruime mate.

Een weerstandvermogen van kleiner dan 10% zou kunnen duiden op een risicovolle situatie. Als het boven de 40% uitkomt, is de kans groot dat de financiële reserves te hoog zijn. Het weerstandsvermogen moet in relatie tot andere kengetallen en in relatie tot de situatie van het betreffende bestuur gezien worden. Op dit moment kan gezegd worden dat het weerstandsvermogen van RBOB De Kempen ruim voldoende is.

Voorzieningen € 1.950.407 (was in 2018 € 1.849.862)

Het financieel jaarverslag dient te voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften van het ministerie van OCW. Dit betekent dat de voorzieningen toereikend moeten zijn om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Streefwaardes ten aanzien van de hoogte van de voorziening zijn feitelijk niet relevant, daar de omvang van de voorziening altijd afgestemd moet zijn op de verplichting.

6.2 Analyse resultaat - gang van zaken gedurende verslagjaar

Voor 2019 was een tekort begroot van € 134.573. Het jaar is afgesloten met een positief resultaat van €641.984. In de tabel hieronder de verschillen tussen begroting en realisatie.

EXPLOITATIE 2019	Werkelijk	Begroot	Verschil
Baten			
Rijksbijdragen OCW	19.411.520	17.885.000	1.526.520
Gemeentelijke bijdragen	71.904	53.500	18.404
Overige	162.124	145.000	17.124
Totaal baten	19.645.548	18.083.500	1.562.048

Lasten			
Salariskosten	15.140.016	14.809.300	330.716
Overige personele kosten	818.154	660.720	157.434
Uitkeringen	-405.258	-250.000	-155.258
Afschrijvingskosten	610.308	635.427	-25.119
Huisvestingslasten	1.091.515	787.155	304.360
Dotatie voorziening onderhoud	351.000	351.000	0
Overige instellingslasten	947.088	832.971	114.117
Leermiddelen PO	455.406	401.500	53.906
Totaal lasten	19.008.229	18.228.073	780.156

Saldo baten en lasten	637.318	-144.573	781.891
Financiële baten	7.428	12.000	-4.572
Bankkosten	2.763	2.000	763
Exploitatieresultaat	641.984	-134.573	776.557

De rijksbijdragen vallen ruim 1,5 miljoen euro hoger uit dan begroot. Dit wordt door verschillende componenten veroorzaakt:

- Extra inkomsten als gevolg van het onderwijsconvenant (316k);
- Herziening bekostiging met daarin o.a. compensatie voor verhoogde pensioenlasten welke, op advies van de po-raad, budgetneutraal begroot zijn voor 2019 (340k hoger dan begroot). Hier staan deels extra lasten tegenover (deels ook nodig voor uitvoering van de CAO in 2020, met terugwerkende kracht over 2019, hiertoe is de bestemmingsreserve convenant gecreëerd, in totaal 581k waarvan dus 316k gedekt wordt vanuit de extra middelen van het onderwijsconvenant);
- Meer groeibekostiging dan verwacht (100k personeel, 35k materieel);
- Verhoging werkdrukmiddelen m.i.v. schooljaar 2019-2020 in de component Personeel-en arbeidsmarktbeleid (80k);
- Bijzondere bekostiging niet begroot (90k zigeuner kinderen, 20k onderwijs aan asielzoekers);
- Middelen samenwerkingsverband, meer dan begroot (450k).

De uitgavenkant laat op vrijwel alle onderdelen hogere lasten zien dan begroot, in overeenstemming met hogere inkomsten. Op het niveau van grootboekrekening is een divers beeld te zien van zowel over- als onderschrijdingen:

Salariskosten, overige personele kosten en uitkeringen:

- Het begrote bedrag van 235k betreffende 'stimulering onderwijskwaliteit' is opgenomen onder de begrote salariskosten. Deze ruimte was en is beschikbaar voor extra projecten/uitgaven in het kader van onderwijskwaliteit in samenhang met het koersplan bovenop reguliere begrotingen. De daadwerkelijke uitgaven kunnen echter in alle rubrieken voorkomen (cursuskosten, extern personeel, huisvestingslasten etc.). Er is geen detailregistratie van de exacte effecten over 2019. De beoordeling van de cijfers in totaliteit (exclusief de extra middelen die nodig zijn voor de uitvoering van de CAO met terugwerkende kracht in 2020) laat echter zien dat deze ruimte nog niet voldoende is benut. Met ingang van schooljaar 2019/2020 worden projecten in dit kader geregistreerd op de 'koersplanmuur' met inschatting van de gerelateerde uitgaven, waardoor vanaf 2020 beter gespecificeerd kan worden wat in grote lijnen de financiële impact hiervan is.
- Extern personeel (63k meer dan begroot), extra lasten worden met name veroorzaakt door:
  - extern opvullen van een OC-functie (tijdelijk)
  - ondersteuning ICT op bestuursniveau (tijdelijk, daarna ingevuld met nieuwe staffunctie)
  - Start van 2 interimfuncties welke ook nog in 2020 doorlopen:
    - Clusterdirecteur
    - HRM- ondersteuning
- Cursuskosten (58k meer dan begroot)
- Studiedagen en conferenties (18k meer dan begroot), grotendeels veroorzaakt door kosten RBOB-dag
- Wervingskosten (68k minder dan begroot), werving heeft veelal plaatsgevonden via gratis kanalen (LinkedIn, Indeed) en een aantal functies is tijdelijk niet of interim (kosten hiervan bij extern personeel) opgevuld in aanloop naar een nieuwe visie op de organisatiestructuur.
- Uitkeringen UWV (155k meer dan begroot), dit betreft hoofdzakelijk uitkeringen in relatie tot zwangerschaps- en bevallingsverlof en/of ziekte gerelateerd daaraan. Indien de afwezigheid vervangen wordt, staan hier extra personeelslasten tegenover.

Afschrijvingskosten:

- De overschrijding van 25k wordt grotendeels (22k) veroorzaakt op het onderdeel leermethoden.
- In 2019 heeft RBOB De Kempen een stelselwijziging doorgevoerd inzake de afschrijvingsystematiek ICT, met de invoering van nieuwe afschrijving categorieën:
  - 3 jaar – Laptops, tablets, Chromebooks
  - 5 jaar – Monitoren, printers
  - 7 jaar – Touchscreens, bekabeling, acces points
- De stelselwijziging heeft op onderdelen naar verwachting 50k als extra afschrijvingslasten als gevolg van versnelde afschrijving (38k in 2020). In afwachting van de overgang naar een nieuwe online leeromgeving

zijn vervangingsinvesteringen uitgesteld, waardoor de totale afschrijvingskosten in 2019 niet opvallend afwijken van de begroting. (Afschrijving vindt plaats vanaf de maand na aanschaf).

Huisvestingslasten:

- Onderhoudskosten (80k meer dan begroot)
- Energie (50k meer dan begroot)
- Schoonmaakkosten (54k meer dan begroot)
- Overige huisvestingslasten (85k meer dan begroot)

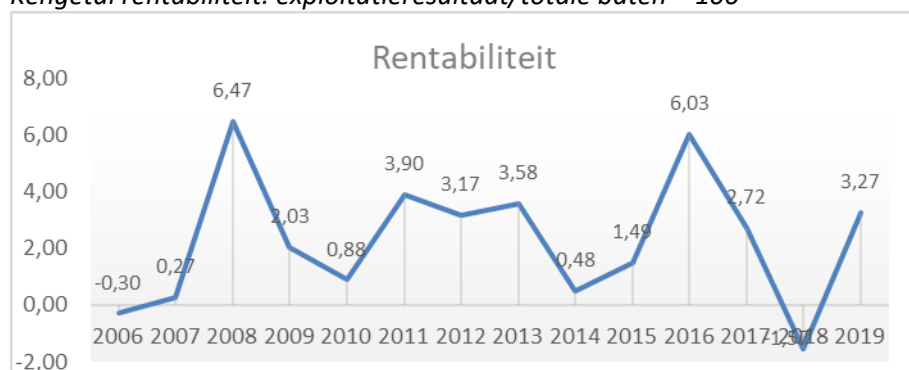
Overige instellingslasten en leermiddelen:

- Deskundigenadvies (11k minder dan begroot)
- Telefonie/internetkosten (50k meer dan begroot), deels veroorzaakt door eenmalige kosten m.b.t. de overgang naar glasvezel, deels veroorzaakt door extra lasten a.g.v. gemaakte keuzes, waarbij onvoldoende zicht en controle is geweest op de effecten hiervan. In 2020 wordt kritisch gekeken naar de mogelijkheden tot kostenreductie binnen het bestaande contract (3-jarig, nieuw contract en/of aanbieder mogelijk medio 2021).
- Onkostenvergoeding RvT (10k meer dan begroot)
- Reproductie (53k meer dan begroot), veel extra kosten worden veroorzaakt door kopieën in kleur, dit is inmiddels ondervangen middels standaard beheerinstellingen op afstand (ICT-manager). Het bestaande mantelcontract is afgelopen en losse contracten daarbinnen worden momenteel kortdurend verlengd, terwijl onderzoek wordt gedaan naar de gewenste situaties op scholen)
- De grootboekrekeningstructuur inzake overige instellingslasten is met ingang van 2020 vereenvoudigd, in 2019 is op losse grootboekrekeningen zichtbaar dat er kleinere over- en onderschrijdingen zijn die te maken hebben met onduidelijkheden waarop te boeken. Met de vereenvoudiging in zicht (veelal samenvoeging van grootboekrekeningen) zijn lasten die wel in de juiste groep rekeningen stonden niet meer omgeboekt. Een voorbeeld is bijvoorbeeld Testen en Toetsen, waarop 18k minder is uitgegeven dan begroot. Vanaf 2020 worden deze kosten geboekt onder Leermiddelen. In 2019 is op leermiddelen 53k meer uitgegeven dan begroot. Deels veroorzaakt door testen en toetsen die als leermiddel geboekt zijn. In 2020 wordt de categorie leermiddelen gesplitst in leermiddelen en licenties (i.r.t. leermiddelen), wat zal leiden tot meer inzicht in de verschuivingen die plaatsvinden als gevolg van overgang naar digitale leeromgevingen.

De financiële baten zijn lager dan begroot, in de meerjarenbegroting is de verwachting voor de komende jaren derhalve ook naar beneden bijgesteld.

Exploitatieresultaat € 641.984 (was in 2018: € -280.589)

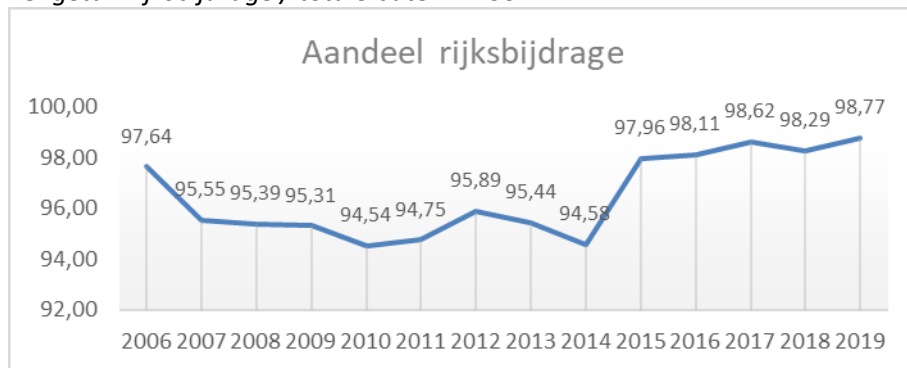
Kengetal rentabiliteit: exploitatieresultaat/totale baten * 100

Gezien het gerealiseerde positieve resultaat is dit kengetal uiteraard ook positief (grotendeels veroorzaakt door de extra middelen uit het onderwijsconvenant en de CAO-afspraken die pas met terugwerkende kracht in 2020 worden uitgevoerd).

Rijksbijdragen incl. geormerkt € 19.411.520 (was in 2018: € 17.539/068)

Kengetal: rijksbijdrage / totale baten * 100

Dit kengetal is ten opzichte van verleden jaar iets gestegen. Dit kengetal geeft een indicatie van de mate waarin RBOB De Kempen afhankelijk is van de rijksbijdragen van het ministerie.

Personele lasten € 15.552.912 (was in 2018: € 14.799.210)

Kengetal: personele lasten / totale lasten * 100

Dit kengetal is de afgelopen jaar weer licht gestegen.

6.3 Treasuryverslag

RBOB De Kempen is voor haar liquiditeitsbeheer gebonden aan de Regeling beleggen belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek (RBO). RBOB heeft momenteel geen beleggingen. In 2017 is het treasurystatuut opnieuw vastgesteld conform de in 2016 vernieuwde regelgeving. Op basis van de liquiditeitsprognose is er geen behoefte aan externe financiering.

In 2019 zijn extra middelen ontvangen vanuit het onderwijsconvenant (bestemmingsreserve convenant). De bijbehorende lasten (onderhandelaarsakkoord nieuwe CAO Primair Onderwijs) komen in 2020. Het vrijvallen van de middelen uit de bestemmingsreserve is in bovenstaande liquiditeitsprognose toegevoegd aan het verwachte exploitatieresultaat over 2020 zoals vermeldt in de begroting voor 2020 (waarin de effecten van convenant en onderhandelaarsakkoord niet opgenomen waren).

7.2 Leerlingenontwikkeling 2015-2026

De belangrijkste primaire factor voor de bekostiging is het aantal leerlingen. De regio heeft te maken met een terugloop van het aantal kinderen. De komende paar jaren laten echter voor RBOB een stabiel beeld zien. Een school verkeert (nog) onder de opheffingsnorm. Dit betreft 't Lange in Gastel. Op het moment dat daar 3 jaar achtereen sprake van is, dreigt stopzetting van de bekostiging door OCW. Echter, omdat RBOB gebruik maakt van de mogelijkheid de opheffingsnormen van alle scholen te middelen, wordt dit voorkomen. Vanaf 2020 is de verwachting dat alle scholen boven de opheffingsnorm zitten.

ONTWIKKELING LEERLINGAANTALLEN						PROGNOSE							ophefnorm
Peildatum 1 oktober	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Totaal aantal leerlingen	3141	3146	3122	3182	3246	3309	3381	3346	3357	3341	3358	3346	
Verschil		5	-24	60	64	63	72	-35	11	-16	17	-12	
Verschil %		0,2%	-0,8%	1,9%	2,0%	1,9%	2,2%	-1,0%	0,3%	-0,5%	0,5%	-0,4%	
03AP De Belhamel - Dommelen	82	78	85	104	123	130	141	145	147	143	152	154	94
03BV De Trumakkers - Heeze	175	177	169	163	168	160	159	154	145	141	146	145	39
03EV De Klimop - Reusel	237	251	241	232	239	233	235	230	231	226	227	228	47
05YS 't Smelleken - Valkenswaard	360	356	350	358	368	394	402	405	410	417	418	422	94
07FM 't Busseltje - Eersel	236	250	257	280	300	317	321	327	327	332	331	328	55
07GY De Korenbloem - Oirschot	227	226	221	229	240	247	261	261	267	272	277	276	46
08DZ De Triolier - Budel	242	243	256	254	251	253	252	246	243	238	227	233	62
09ET Cranendonck - Maarheeze	161	144	131	122	117	122	126	136	147	160	171	174	62
10AS 't Lange - Gastel	49	49	49	49	57	62	63	65	61	63	62	61	62
18HD De Sleutelaar - Bladel	93	95	88	93	91	96	101	93	99	94	99	95	64
22LI De Regenboog - Bergeijk	87	83	86	101	110	116	126	133	143	144	152	151	47
23DJ Ekenrooi - Waalre	209	195	199	198	193	190	181	174	158	147	140	136	125
23UB Dick Bruna - Veldhoven	757	770	771	793	791	796	816	791	790	777	771	758	150
24AA De Klimop - Nederweert	226	229	219	206	198	193	197	186	189	187	185	185	41

Peildatum prognose 15 maart 2020

7.3 Meerjarenplanning formatie

Hieronder een overzicht van de verwachte formatieruimte zoals toebedeeld aan de scholen, corresponderend met formatieplan 2020-2021 (nieuwe opzet, op basis van bestaande uitgangspunten).

Niet alle onderdelen worden in een meerjarenperspectief weergegeven, omdat niet alle informatie zodanig bekend is (bijvoorbeeld de component 'overig', waarmee tijdelijk extra ruimte aan een school wordt toegekend, als gevolg van een specifieke subsidie of situatie voor schooljaar 2020-2021).

Totaal scholen

Peildatum	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021
4-7 jaar	1640	1626	1628	1645
8+	1542	1620	1681	1736
Aantal leerlingen op peildatum	3182	3246	3309	3381

Schooljaar	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Reguliere formatieruimte	169,803	171,867	174,464	174,917
Formatieruimte t.b.v. vervanging KV	4,604	4,661	4,731	4,744
Formatieruimte lichte ondersteuning	5,950	6,023	6,113	6,130
Formatieruimte uit werkdrukmiddelen	9,741	10,719	10,914	11,124
P&A KST - schoolgebonden	0,901	0,966	0,844	0,712
P&A schoolleiding - schoolgebonden	0,522	0,609	0,696	0,609
Bekostiging onderwijsachterstanden	1,043	1,043	1,043	1,043
Overig		2,368		
Formatieruimte		195,888		

Materiële inzet werkdrukmiddelen € 0

Vrije ruimte P&A € 690.097

Het leerlingaantal vertoont, na een lichte stijging in de afgelopen jaren een redelijk stabiel beeld. Dit, in combinatie met de krapte op de arbeidsmarkt en uitstroom via bijvoorbeeld bereiken pensioengerechtigde leeftijd, maakt dat de risico's momenteel beperkt zijn. Met behulp van de voorjaarspool en zij-instromers wil RBOB De Kempen zorgen voor voldoende aanwas in de bezetting. De verwachting is ook dat de verhouding directie/OOP/OP vrijwel gelijk zal blijven (zie 3.6 voor een toelichting op de huidige samenstelling).

7.4 Risicobeheersing

Leerlingenaantallen en personele bezetting zijn van grote invloed op de (financiële) armslag van de organisatie. De onder 7.3 weergegeven tabel laat kleine fluctuaties in het leerlingenaantal zien.

In paragraaf 4 zijn de belangrijkste kenmerken van het financieel beleid beschreven, waaronder ook het risicobeheersings- en controlesysteem.

7.5 Meerjarenbegroting 2020-2024

De hieronder weergegeven begroting 2020-2024 van RBOB De Kempen geeft een overzicht van verwachte financiële gegevens over de desbetreffende periode. Deze begroting is een versie op hoofdlijnen. Binnen deze hoofdlijnen vindt nadere uitsplitsing plaats aan de hand van de deelbudgetten van de scholen. In de overige baten zijn onze verwachtingen omtrent 3e geldstroom opgenomen.

MEERJARENBEGROTING	2020	2021	2022	2023	2024
BATEN					
Rijksbijdrage OCW	19.525.000	19.858.000	20.137.000	20.172.000	20.051.000
Overige overheidsbijdragen	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Overige baten	174.000	176.000	178.000	178.000	177.000
Totaal baten	19.739.000	20.074.000	20.355.000	20.390.000	20.268.000
LASTEN					
Personele lasten	16.916.500	17.197.000	17.432.000	17.462.000	17.359.000
Afschrijvingslasten	680.440	680.440	680.440	680.440	680.440
Huisvestingslasten	1.237.110	1.237.110	1.237.110	1.237.110	1.237.110
Overige instellingslasten	1.210.230	1.226.290	1.239.690	1.241.390	1.235.590
Totaal lasten	20.044.280	20.340.840	20.589.240	20.620.940	20.512.140
Saldo baten en lasten	-305.280	-266.840	-234.240	-230.940	-244.140
Saldo financiële baten en lasten	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Exploitatieresultaat	-302.280	-263.840	-231.240	-227.940	-241.140

7.6 Gebeurtenissen na balansdatum

Covid-19 heeft naar verwachting geen grote impact op de continuïteit van de activiteiten van RBOB De Kempen. De meerjarenbegroting is derhalve gelijk aan de meerjarenbegroting zoals vastgesteld eind 2019. In 2020 vinden wel extra uitgaven plaats in verband met de uitbraak van Covid-19, deze passen binnen het beschikbare budget voor stimulering onderwijskwaliteit.

Veldhoven, mei 2020

A.J.A.M. van Erp, bestuurder

Jaarrekening 2019

Stichting De Kempen

A. Balans per 31-12-2019 na resultaatbestemming			
1	Activa	31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
		<hr/>	<hr/>
1.1	Vaste activa		
1.1.2	Materiële vaste activa	3.045.636	2.998.052
1.1.3	Financiële vaste activa	<u>16.050</u>	<u>17.250</u>
	<u>Totaal vaste activa</u>	<u>3.061.686</u>	<u>3.015.302</u>
1.2	Vlottende activa		
1.2.2	Vorderingen	1.515.742	1.294.539
1.2.4	Liquide middelen	<u>9.302.509</u>	<u>8.660.623</u>
	<u>Totaal vlottende activa</u>	<u>10.818.251</u>	<u>9.955.162</u>
	<u>Totaal activa</u>	<u>13.879.938</u>	<u>12.970.464</u>
2	Passiva	31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
		<hr/>	<hr/>
2.1	Eigen vermogen	10.051.928	9.409.944
2.2	Voorzieningen	1.950.407	1.849.862
2.4	Kortlopende schulden	1.877.603	1.710.657
	<u>Totaal passiva</u>	<u>13.879.938</u>	<u>12.970.464</u>

B. Staat van baten en lasten over 2019

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen OCW	19.411.520	17.885.000	17.539.068
3.2 Overige overheidsbijdragen	71.904	53.500	52.847
3.5 Overige baten	<u>162.124</u>	<u>145.000</u>	<u>243.926</u>
Totaal baten	<u>19.645.548</u>	<u>18.083.500</u>	<u>17.835.841</u>
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	15.552.912	15.220.020	14.799.211
4.2 Afschrijvingen	610.308	635.427	564.975
4.3 Huisvestingslasten	1.442.515	1.138.155	1.372.554
4.4 Overige lasten	<u>1.402.494</u>	<u>1.234.471</u>	<u>1.386.086</u>
Totaal lasten	<u>19.008.229</u>	<u>18.228.073</u>	<u>18.122.826</u>
Saldo baten en lasten	<u>637.318</u>	<u>-144.573</u>	<u>-286.985</u>
6 Financiële baten en lasten	<u>4.665</u>	<u>10.000</u>	<u>6.396</u>
	4.665	10.000	6.396
Resultaat	<u>641.984</u>	<u>-134.573</u>	<u>-280.589</u>
Resultaat na belastingen	<u>641.984</u>	<u>-134.573</u>	<u>-280.589</u>
Totaal resultaat	<u>641.984</u>	<u>-134.573</u>	<u>-280.589</u>

C. Kasstroomoverzicht over 2019

	2019 EUR	2018 EUR
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Saldo van baten en lasten	637.318	-286.985
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen	610.308	564.975
- Mutaties voorzieningen	100.545	-406.110
- Koersresultaat FVA	0	0
- Ov mutaties eigen vermogen	<u>0</u>	<u>0</u>
	710.853	158.865
Veranderingen in vlottende middelen:		
- Voorraden		0
- Vorderingen	-221.203	-327.730
- Kortlopende schulden	<u>166.946</u>	<u>178.773</u>
	-54.258	-148.957
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.293.913	-277.077
Ontvangen interest	4.664	6.395
Betaalde interest		0
Buitengewoon resultaat		
	<u>4.664</u>	<u>6.395</u>
Totale kasstroom uit operationele activiteiten	1.298.577	-270.682
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings in materiële vaste activa	657.891	639.620
Desinvesteringen in materiële vaste activa	0	0
Investerings in financiële vaste activa	-1.200	17.250
Desinvesteringen in financiële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	656.691	656.870
<u>Mutatie liquide middelen</u>	641.886	-927.552
Liquide middelen 1-1	8.660.623	9.588.175
Liquide middelen 31-12	9.302.509	8.660.623
Mutatie liquide middelen	<u>641.886</u>	<u>-927.552</u>

D. Grondslagen

1 Algemeen

Gegevens over de rechtspersoon

Naam: Stichting De Kempen, organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs

Rechtsvorm: Stichting

Vestigingsadres: Provincialeweg 74 5503HJ Veldhoven

Zetel: Veldhoven

Kamer van Koophandel: 17208745

Activiteiten van het bevoegd gezag

In deze jaarrekening zijn de activiteiten van Stichting de Kempen en de onder deze rechtspersoon vallende scholen verantwoord. De activiteiten bestaan uit het verzorgen van onderwijs voor kinderen van 4 tot 12 jaar.

Continuïteit

Het eigen vermogen van stichting de Kempen bedraagt per 31 december 2018 € 10.051.928 positief.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's.

Vergelijkende cijfers

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking de realisatiecijfers opgenomen van het voorgaande jaar, alsmede de cijfers van de meest recente, vastgestelde versie van de begroting van het verantwoordingsjaar. Als gevolg van aanpassing van de OCW taxonomie heeft op onderdelen een verschuiving van posten in de toelichting op de balans en de staat van baten en lasten plaatsgevonden. Dit heeft geen invloed op de balans, de staat van baten en lasten noch op omvang en samenstelling van vermogen en resultaat.

De vergelijkende cijfers zijn overeenkomstig aangepast.

Schattingswijziging

In de jaarrekening is een schattingswijziging doorgevoerd bij de berekening van de omvang van de voorziening voor jubileumgratificaties. De gehanteerde discontovoet is aangepast van 1% naar 0,5% (effect € 10.554).

In de jaarrekening is een schattingswijziging doorgevoerd in de afschrijvingstermijnen van ICT apparatuur. Deze termijnen zijn in de lijn gebracht met de werkelijke gebruiksduur van de apparatuur en voor draagbare devices (laptops, chromebooks etc) verkort van 5 naar 3 jaar. Het effect is dat de afschrijvingen zijn gestegen met € 37.705.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur, overeenkomstig algemeen geldenden grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Financiële instrumenten

Stichting de Kempen heeft alleen primaire financiële instrumenten, voor de grondslag wordt verwezen naar de behandeling per post.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting de Kempen of de moedermaatschappij van Stichting de Kempen en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Grondslagen voor de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld worden de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de baten en allen hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Investerings onder de € 500 worden rechtstreeks ten laste gebracht van het resultaat.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de investeringen.

Het economisch eigendom van de schoolgebouwen is in handen van de gemeenten. Het juridisch eigendom berust bij de stichting.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde plus gearmortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Algemene reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van Stichting de Kempen.

Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen.

Er is een bestemmingsreserve gevormd voor de nabetalen van salariskosten die in 2020 gaan plaatsvinden en feitelijk bekostigd worden uit in 2019 reeds ontvangen Rijksbekostiging.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, waarvan de hoogte redelijkerwijs geschat kan worden en voor zover deze verplichtingen en risico's niet op activa in mindering zijn gebracht.

Eveneens worden voorzieningen gevormd voor verliezen die naar waarschijnlijkheid in de toekomst zullen worden geboekt maar die voortkomen uit risico's die op balansdatum aanwezig zijn. Voorzieningen kunnen worden gevormd ter egalisatie van kosten waarbij een deel van de in de toekomst te verwachten uitgaven zijn oorsprong heeft voor balansdatum.

Voorziening groot onderhoud

De onderhoudsvoorziening beoogt kostenegalitatie voor de uitgaven van groot planmatig onderhoud aan onroerende zaken die door de jaren een onregelmatig verloop hebben. De dotaties aan de voorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenbegroting die een periode kent van 25 jaar. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht. De voorziening is, rekening houdend met geplande jaarlijkse dotaties toereikend voor het uit te voeren onderhoud in de periode waarover de meerjarenonderhoudsbegroting strekt. Daar waar in het groot onderhoud wordt voorzien door middel van een convenant met de gemeente is geen voorziening getroffen.

In afwijking van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen is het voor onderwijsinstellingen voor de boekjaren 2018 en 2019 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijsplan gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat, voor zover deze methode reeds in 2017 werd toegepast en indien is gewaarborgd dat de voorziening groot onderhoud gedurende de planperiode niet op enig moment negatief wordt. Wij maken gebruik van deze tijdelijke regeling.

Voorziening jubilea

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden.

De voorziening is opgenomen tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet (0,50 %). De werkelijke jubilea-uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gevormd ter dekking van de in de toekomst voor rekening van RBOB komende (loon)kosten voor personeelsleden die door ziekte niet meer zullen terugkeren. De voorziening is opgenomen tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

Dit betreft schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde plus geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreft vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Rijksbijdragen

Onder de Rijksbijdragen OCW/EZ worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW/EZ. Tevens worden hier verantwoord de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage.

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de de staat van baten en lasten.

Geoordeelde OCW subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum, worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoordeelde OCW subsidies met een verrekeningsclausule worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen.

Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, gemeenten, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

Stichting de Kempen heeft voor haar werknemers een toegezegd pensioenregeling.

Hiervoor in aanmerking komen de werknemers die op de pensioengerechtigde leeftijd recht hebben op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd.

De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Aan het ABP worden premies betaald waarvan een deel door de werkgever en een deel door de werknemer wordt betaald.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

Per 31 december 2019 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 97,8%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende immateriële en materiële vaste activa. Er wordt over de gebruiksduur afgeschreven, waarbij de afschrijvingen ingaan in de maand na in gebruikname. De volgende termijnen worden gehanteerd:

Gebouwen/verbouwingen 40 jaar
Investerings in bestaande bouw 25 jaar
Machines en installaties/digitale schoolborden/ bekabeling 10 jaar
Meubilair 15 jaar
Leermiddelen 8 jaar
Duurzame apparatuur 5 jaar
ICT apparatuur pc's, laptops, chromebooks: 3 jaar
ICT apparatuur monitoren, printers, randapparatuur: 5 jaar
ICT apparatuur touchscreens, bekabeling: 7 jaar

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Financieel resultaat

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire financiële instrumenten van het bestuur, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van het bestuur zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en renterisico.

Marktrisico

De instelling is werkzaam in Nederland. Het valutarisico is daarmee nihil.
De instelling loopt geen prijsrisico's.
De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en rentedragende schulden.

Kredietrisico

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Het bestuur heeft een treasurywet opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. De instelling maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

Liquide middelen, vorderingen en kortlopende schulden

Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de reële waarde.

4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst- en verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.

De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.
Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van leasetermijnen is opgenomen onder de operationele activiteiten.

D. Toelichting behorende tot de balans**1 Activa****1.1 Vaste activa****1.1.2 Materiële vaste activa**

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal
Aanschafprijs 1-1-2019	455.974	4.714.522	1.511.520	6.682.016
Afschrijving cum. 1-1-2019	102.648	2.580.320	1.000.996	3.683.964
Boekwaarde 1-1-2019	353.326	2.134.202	510.524	2.998.052
Investerings 2019	0	574.666	83.227	657.893
Desinvesteringen 2019				
Afschrijvingen 2019	8.573	476.902	124.833	610.308
Jaarmutatie	-8.573	97.764	-41.606	47.585
Aanschafprijs 31-12-2019	455.974	5.289.188	1.594.747	7.339.909
Afschrijving cumulatief 31-12-2019	111.221	3.057.222	1.125.829	4.294.272
Boekwaarde 31-12-2019	344.753	2.231.966	468.918	3.045.636

1.1.3 Financiële vaste activa

	Boekwaarde per 1 januari 2019	Mutaties 2019		Boekwaarde per 31 december 2019
		Investerings en verstrekte leningen	Desinveste- ringen en afgeloste leningen	
1.1.3.8 Overige vorderingen	17.250	0	1.200	16.050
Financiële vaste activa	17.250	0	1.200	16.050

Dit betreft de borg voor het gebruik van tablets van Snappet.

1.2 Vlottende activa**1.2.2 Vorderingen**

	31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
1.2.2.1 Debiteuren	1.753	5.705
1.2.2.2 Kortlopende vorderingen op OCW/EZ	833.215	793.319
1.2.2.3 Overige overheden	203.067	2.539
1.2.2.4 Vorderingen groepsmaatschappijen / verbonden partijen	181.812	347.500
1.2.2.12 Vooruitbetaalde kosten	173.139	96.436
1.2.2.14 Te ontvangen interest	7.199	7.713
1.2.2.15 Overlopende activa	115.557	41.328
1.2.2.16 Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid	-	-
Totaal vorderingen	1.515.742	1.294.539

Toelichting op Vorderingen:**1.2.2.3 Vordering gemeente**

	31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
Gemeentelijke vergoedingen	203.067	2.539
	203.067	2.539

1.2.2.15 Overlopende activa

	31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
Af te rekenen MFA's	9.651	30.447
Transitievergoedingen	85.000	
Overige	20.906	10.881
	115.557	41.328

1.2.4 Liquide middelen

	31-12-2019 EUR	31-12-2018 EUR
1.2.4.1 Kasmiddelen	2.429	1.767
1.2.4.2 Tegoeden op bankrekeningen	9.300.079	8.658.856
Totaal liquide middelen	9.302.509	8.660.623

In het kasstroomoverzicht is de mutatie in liquide middelen uiteengezet. De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

2 Passiva

2.1 Eigen vermogen

	Stand per 1-1-2019 EUR	Mutaties		Stand per 31- 12-2019 EUR
		Resultaat EUR	Overige Mutaties EUR	
2.1.1.1 Algemene reserve Algemene reserve	9.409.944	60.563		9.470.507
2.1.1.2 Bestemmingsreserve publiek Bestemmingsreserve convenant	-	581.421		581.421
Totaal eigen vermogen	9.409.944	641.984	0	10.051.928

2.2 Voorzieningen

	2.2.1.4 Voorziening jubilea	2.2.1.6 Voorziening langdurig zieken	2.2.1 Personele voorzieningen	2.2.3 Voorziening onderhoud	Totaal voorzieningen
Stand per begin boekjaar	244.167	16.100	260.267	1.589.595	1.849.862
Dotaties 2019	17.427	15.000	32.427	351.000	383.427
Onttrekking 2019	25.984	16.100	42.084	240.798	282.882
Vrijval 2019					
Stand einde boekjaar	235.610	15.000	250.610	1.699.797	1.950.407
Kortlopend deel < 1 jaar	16.008	15.000	31.008	461.786	492.794
Kortlopend deel 1<>5 jaar	84.749	-	84.749	782.055	866.804
Langlopend deel > 5 jaar	134.853	-	134.853	455.956	590.809
	235.610	15.000	250.610	1.699.797	1.950.407

2.4 Kortlopende schulden

	31-12-2019		31-12-2018	
	EUR	EUR	EUR	EUR
2.4.6 Schulden aan gemeenten	64.521	64.521	4.200	4.200
2.4.8 Crediteuren	305.952	305.952	336.140	336.140
2.4.9 Belastingen en premies sociale verzekeringen				
Loonheffing	581.210		551.872	
Premie vervangingsfonds	1.863		1.755	
Premie participatiefonds	36.675		45.820	
		619.748		599.447
2.4.10 Schulden terzake van pensioenen	209.888		166.980	
		209.888		166.980
2.4.12 Overige kortlopende schulden				
Overige	59.306		76.601	
Te betalen aan partners ivm gemeenschappelijk gebruik			0	
Accountant	9.314		9.158	
Administratiekantoor	8.000		7.865	
Netto salaris	13.143		6.547	
		89.763		100.171
2.4.14 Vooruitontvangen subsidies OCW	27.974		7.054	
		27.974		7.054
2.4.15 Vooruitontvangen investeringssubsidies	0		0	
		0		0
2.4.17 Vakantiegeld	517.316		462.219	
		517.316		462.219
2.4.19 Overlopende passiva				
Vooruitontvangen	42.442		34.444	
		42.442		34.444
Totaal kortlopende schulden	1.877.603		1.710.657	

Niet uit de balans blijkende rechten en plichten

Leasecontract

RBOB De Kempen heeft een mantelovereenkomst afgesloten met betrekking tot telecom lopend tot 1 augustus 2021. De resterende contractwaarde bedraagt € 17.040 per jaar.

RBOB De Kempen heeft een mantelovereenkomst afgesloten met betrekking tot internetgebruik lopend tot 1 augustus 2021. De resterende contractwaarde bedraagt € 20.145 per jaar.

Regeling duurzame inzetbaarheid

Met ingang van 1 september 2014 is de regeling duurzame inzetbaarheid in werking getreden. De Kempen heeft geen afspraken gemaakt met medewerkers ten aanzien van de duurzame inzetbaarheid binnen de mogelijkheden van de CAO. Derhalve is geen voorziening gevormd.

E. Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten 2019**3 Baten****3.1 Rijksbijdragen**

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	17.367.520	16.450.000	15.876.800
3.1.2.1 Overige rijksbijdragen OCW	757.919	600.000	621.685
3.1.4 Bijdragen samenwerkingsverband	1.286.080	835.000	1.040.584
Totaal rijksbijdragen OCW	19.411.520	17.885.000	17.539.068

3.1.1 Toelichting Rijksbijdrage OCW (3.1.1.)

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
Personele lumpsum	11.912.024	11.500.000	11.335.517
Materiële instandhouding	2.509.189	2.500.000	2.402.708
Bijzondere bekostiging OAB	19.420		
Bijzondere aanvullende bekostiging	315.814		
Personeele- en arbeidsmarktbeleid	2.611.074	2.450.000	2.138.575
	17.367.520	16.450.000	15.876.800

3.1.2.1 Toelichting overige rijksbijdrage OCW

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
Subsidie voor studieverlof	14.612	-	16.325
Prestatiebox	616.452	600.000	571.075
Bijz. bekostiging aanw. zigeunerkinderen	89.448	-	21.257
Bijz bekostiging onderwijs aan asielzoekers	20.664	-	-
Bijzondere/aanvullende bekostiging	-	-	13.027
Overige subsidies Ministerie	16.743	-	-
	757.919	600.000	621.685

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
3.2.2.2 Gemeentelijke bijdragen	62.734	53.500	42.077
3.2.2.2 Sociale Werkvoorziening bijdragen in de loonkosten	9.170		10.770
Totaal overige overheidsbijdragen	71.904	53.500	52.847

3.5 Overige baten

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
3.5.1 Verhuur	73.041	85.000	75.123
3.5.5 Ouderbijdragen	13.674	-	29.042
3.5.10 Overige	75.409	60.000	139.760
Totaal overige baten	162.124	145.000	243.926

3.5.10 Toelichting overige baten

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
Bijdrage SWV		-	5.000
Stichting Nuffic			48.326
Pr Bernhardfonds			42.000
Overigen	17.189	60.000	21.732
Bijdragen in Opleidingsschool	20.650		17.148
Subsidie meer- en hoogbegaafdheid	15.236		
MBO Raad	9.000		
Fonds Cultuurparticipatie	13.334		5.555
	75.409	60.000	139.760

4 Lasten**4.1 Personeelslasten**

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	11.304.550	11.213.700	10.685.621
4.1.1.2 Sociale lasten	1.580.919	2.131.100	1.511.312
4.1.1.3 Participatiefonds	428.181	0	505.218
4.1.1.4 Vervangingsfonds	21.716	0	19.183
4.1.1.5 Pensioenpremies	1.804.650	1.464.500	1.443.697
4.1.1 Lonen en salarissen	15.140.016	14.809.300	14.165.031
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	36.834	0	83.165
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	163.394	100.000	216.101
4.1.2.3 Overig	617.926	560.720	633.581
4.1.2 Overige personele lasten	818.154	660.720	932.847
4.1.3 Af: Uitkeringen	-405.258	-250.000	-298.667
Totaal personeelslasten	15.552.912	15.220.020	14.799.211

4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
- voorziening jubilea	36.834	-	67.065
- voorziening langdurig zieken			16.100
Totaal	36.834	-	83.165

4.1.2.3 Overige personeelskosten

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
De overige personeelskosten bestaan uit de volgende posten:			
Cursussen	223.029	165.000	199.357
Kosten studiedagen en conferenties	35.306	16.650	12.037
Wervingskosten	6.718	75.070	74.185
Reis en verblijf	181.060	190.000	191.462
Bedrijfsgezondheidsdienst	28.704	14.000	14.212
Overige personele kosten	114.340	100.000	107.783
Werkkostenregeling	28.769	-	34.544
	617.926	560.720	633.581

4.1.3 Uitkeringen

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
4.1.3.3 Uitkeringen die de personeelslasten verminderen	405.258-	250.000-	298.667-
	-	-	-
	405.258-	250.000-	298.667-

Aantal personeelsleden

Gemiddeld had De Kempen 236,4 fte in dienst (2018: 225,4 fte)

De volgende onderverdeling kan worden gemaakt over het aantal fte's:

	2019	2018
Dir	15,6	14,9
OP	189,9	188,4
OOP	30,9	22,1
	236,4	225,4

4.2 Afschrijvingen

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
4.2.2 Materiële vaste activa	610.308	635.427	564.975
Totaal afschrijvingen	610.308	635.427	564.975

4.3 Huisvestingslasten

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
4.3.1 Huur	4.411	8.400	14.365
4.3.3 Onderhoud	174.169	81.200	88.031
4.3.4 Energie en water	299.107	254.075	260.141
4.3.5 Schoonmaakkosten	402.656	348.500	363.252
4.3.6 Heffingen	52.899	32.830	35.020
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	351.000	351.000	351.002
4.3.8 Overige	158.273	62.150	260.743
Totaal huisvestingslasten	1.442.515	1.138.155	1.372.554

4.4 Overige instellingslasten

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	332.334	282.465	293.292
4.4.2 Inventaris en apparatuur	363.958	298.200	410.868
4.4.3 Leermiddelen	455.406	401.500	435.920
4.4.4 Dotatie overige voorzieningen			
4.4.5 Overige	250.797	252.306	246.007
Totaal overige instellingslasten	1.402.494	1.234.471	1.386.086

4.4.1 Toelichting administratie- en beheerslasten

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
Kosten administratiekantoor	170.381	175.000	157.351
Accountantskosten	20.263	14.000	18.607
Deskundigenadvies	7.721	19.250	22.442
Telefonie/internet kosten	73.009	23.200	46.069
Portiekosten	1.947	3.475	4.235
Drukwerk	8.188	3.150	1.438
Planmatig onderhoudsbeheer	11.453	15.490	11.888
Onkostenvergoeding RvT	20.759	10.050	8.784
PR en marketing	9.805	11.100	7.674
Beheer en bestuur	-	100	-
Overige administratiekosten	8.810	7.650	14.803
	332.334	282.465	293.292

De accountantskosten zijn als volgt te specificeren:

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
Controle jaarrekening			
- controle 2018	666		18
- controle 2019	18.629	14.000	18.317
Andere controle-opdrachten		-	-
Adviesdiensten op fiscaal terrein		-	-
Andere niet controle diensten	968	-	272
	20.263	14.000	18.607

Wij hebben van de accountantsorganisatie uitsluitend controlediensten ontvangen.

4.4.2 Toelichting Inventaris en apparatuur

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
Overige ICT-kosten	192.717	180.000	259.700
Reproductie	155.289	102.000	127.787
Kosten klein inventaris	15.952	16.200	23.379
	363.958	298.200	410.868

4.4.3 Toelichting leermiddelen

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
Leermiddelen	455.406	401.500	435.919
	455.406	401.500	435.920

4.4.5 Toelichting Overige

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
Kabeltelevisie en overige rechten	3.945	8.850	5.412
Abonnementen	24.062	11.375	14.469
Contributies	19.708	19.600	17.655
Representatie	9.655	9.000	7.429
Medezeggenschap- en ouderraad	3.444	7.675	3.034
Overige verzekeringen	2.090	7.000	9.982
Culturele vorming	66.954	59.350	64.770
Sportdag en vieringen	22.536	29.150	23.618
Testen en toetsen	5.868	24.800	18.621
Schoolzwemmen			
Overige onderwijslasten	60.934	57.406	56.833
Vergaderkosten	31.600	18.100	24.183
	250.797	- 252.306	- 246.007

6 Financiële baten en lasten

	2019 EUR	Begroting 2019 EUR	2018 EUR
6.1.1 Rentebaten	7.428	12.000	7.790
6.2.1 Rentelasten - bankkosten	2.763	2.000	1.394
Saldo financiële baten en lasten	4.665	10.000	6.396
Jaarresultaat	641.984	134.573-	280.589-

F. Overzicht Verbonden Partijen.

De stichting heeft bestuurlijke inbreng (maar geen overwegende zeggenschap) in de volgende samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs:

Naam	Statutaire zetel	Rechtsvorm	Belangrijkste activiteit
• SWV PO Weert-Nederweert 31-03	Weert	Stichting	Uitvoering Wet Passend Onderwijs
• SWV PO De Kempen 30-09	Eindhoven	Stichting	Uitvoering Wet Passend Onderwijs
• Helmond-Peelland PO 30-08	Helmond	Stichting	Uitvoering Wet Passend Onderwijs
• Stichting IkOok!	Veldhoven	Stichting	Kinderopvang

Aangezien de jaarrekening over 2019 van de genoemde instellingen nog niet voorhanden zijn kan geen inzicht worden gegeven in vermogen en resultaat over 2019. Er is geen sprake van een deelname of consolidatie.

Model G : verantwoording subsidies

G1. VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES ZONDER VERREKENINGSCLAUSULE (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EZ regelingen betrekking hebben op de EZ subsidies)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag Toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestatie afgerond
	Kenmerk	Datum			
			€	€	Ja/nee
Subsidie voor studieverlof 2018	kenmerk: 2018/2/944568. beschikking: 928994-1	20-9-2018	12.093	12.093	ja
Subsidie voor studieverlof 2019	kenmerk: 2019/2/1216102. beschikking: 962933718	20-9-2019	7.256	7.256	nee
Subsidie voor studieverlof 2019	kenmerk: 2019/2/1216102. beschikking: 962933718	20-9-2019	10.883	10.883	nee
	totaal		<u>30.232,00</u>	<u>30.232,00</u>	

G2. VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES MET VERREKENINGSCLAUSULE (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b en EZ regelingen betrekking hebben op de EZ subsidies)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag Toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale kosten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum				
			€	€	€	€
						-
						-
			<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
			<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
	totaal		<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag Toewijzing	Saldo 1-jan-19	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in Verslagjaar	Totale kosten 31-dec-19	Saldo te besteden 31-dec-19
	Kenmerk	Datum						
			€	€	€	€	€	€
			<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
			<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
	totaal		<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>

H. WNT verantwoording 2019 RBOB De Kempen

De WNT is van toepassing op RBOB De Kempen. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 138.000 (bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse C, complexiteitspunten per criterium: aantal leerlingen 3, totale baten 4, aantal onderwijssoorten 1

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

de functievervulling.

bedragen x € 1	A.J.A.M. van Erp
Functiegegevens	Directeur- bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking?	ja
Klasse	C
Complexiteitspunten aantal leerlingen	3
Complexiteitspunten totale baten	4
Complexiteitspunten aantal onderwijssoorten	1
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.438
Beloningen betaalbaar op termijn	19.000
<i>Subtotaal</i>	<u>124.438</u>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	138.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	nvt
Totaal bezoldiging	<u><u>124.438</u></u>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt

Gegevens 2018	
Functiegegevens	Directeur- bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/8-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,42
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning en belastbare onkostenvergoedingen	40.828
Beloningen betaalbaar op termijn	7.202
<i>Subtotaal</i>	<u>48.030</u>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	55.751
Totaal bezoldiging	<u><u>48.030</u></u>

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	A.J.F.M. Goudsmits	Mw. C.B.C.R. Smets-Spitters	A.A.W. van Kemenade
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12

Bezoldiging

Totale bezoldiging	4.500	3.000	3.000
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	20.700	13.800	13.800
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt
Totaal bezoldiging	<u>4.500</u>	<u>3.000</u>	<u>3.000</u>

Gegevens 2018

Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/4-31/12	1/1 - 31/12

Bezoldiging

Totale bezoldiging	1.910	1.530
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	19.950	13.300

bedragen x € 1	Mw. M. Broekmans - van Tijn	R.L.J.J. Vereijken	M. de Lange
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12

Bezoldiging

Totale bezoldiging	3.000	3.000	3.000
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	13.800	13.800	13.800
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt
Totaal bezoldiging	<u>3.000</u>	<u>3.000</u>	<u>3.000</u>

Gegevens 2018

Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12

Bezoldiging

Totale bezoldiging	1.150	1.150	1.150
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	13.300	13.300	13.300

I. Bestemming van het resultaat 2019

Het exploitatieresultaat over 2019 bedraagt:	641.984
Hiervan is te bestemmen voor:	
Algemene reserve	60.563
Bestemmingsreserve Convenant	581.421
Totaal	<u><u>641.984</u></u>

J. Gebeurtenissen na balansdatum

In maart 2020 is Nederland getroffen door een uitbraak van het Corona-virus. Voor RBOB De Kempen betekent dit dat de scholen gesloten zijn. Het onderwijs wordt 'op afstand' gegeven. Dit heeft impact op het proces van onderwijsgeven, alhoewel het onderwijs wel door kan gaan. Op dit moment wordt verwacht dat de financiële impact op het vermogen en het jaarresultaat 2020 beperkt zal zijn, omdat de baten (besteding door OCW) gecontinueerd worden en ook het personeel gewoon wordt doorbetaald.

K. ONDERTEKENING DOOR BESTUURDERS EN TOEZICHTHOUDERS

College van bestuur

Mw. A.J.A.M. van Erp

Raad van Toezicht

Mw. A.J.F.M. Goudsmit
Voorzitter

Mw. L.I. van Steenhoven

A.A.W.M van Kemenade

M. de Lange

Datum vaststelling jaarrekening: 3 juni 2020

OVERIGE GEGEVENS

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Stichting De Kempen, organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs
Provincialeweg 74
5503 HJ VELDHOVEN

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting De Kempen, organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs te VELDHOVEN gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting De Kempen, organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2019;
- (2) de staat van baten en lasten over 2019; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting De Kempen, organisatie voor openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsssen

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

accountants
onderwijs & kinderopvang

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 26 juni 2020
Wijs Accountants

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

Was getekend: M.M.P.G. van Os MSc RA

Kenmerk: 2020.0234.conv

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

D1 Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer 41662
Naam instelling Stichting de Kempen

Adres Provinciale weg 74
Postcode / Plaats 5503 HJ Veldhoven
Telefoon 040-2301560
E-mail info@rbobdekempen.nl
Internet-site www.rbobdekempen.nl

Brin	Naam	Sector
03AP	OBS De Belhamel	PO
03BV	OBS De Trumakkers	PO
03EV	OBS De Klimop	PO
05YS	OBS 't Smelleken	PO
07FM	OBS De Korenbloem	PO
07GY	OBS 't Busseltje	PO
08DZ	OBS de Triolier	PO
09ET	OBS Cranendonck	PO
10AS	OBS 't Lange	PO
18HD	OBS De Sleutelaar	PO
22LI	De Regenboog	PO
23DJ	OBS Ekenrooi	PO
23UB	OBS Dick Bruna	PO
24AA	OBS De Klimop	PO